

15. Продовольча безпека як умова соціальної та економічної стабільності держави

Володимир Бурковський, Ольга Соломка
Національний університет харчових технологій

Вступ. Вирішення проблеми забезпечення продовольчої безпеки є важливим пріоритетом державної політики будь-якої держави. Неефективна державна політика у цій сфері може привести до порушення фізіологічних процесів розвитку людини. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю аналізу проблем сучасного стану державної політики забезпечення продовольчої безпеки України. За останні роки з проблеми продовольчої безпеки опубліковані роботи відомих вчених П. Борщевського, О.Гойчука, Т. Мостенської, П. Саблука, В. Ткаченко, В. Юрчишина та ін.

Матеріали і методи. Стан продовольчої безпеки держави залежить від ефективності і конкурентоспроможності діяльності агропромислового комплексу. Так, при оцінці індикаторів продовольчої безпеки було використано статистичний метод, а при вивченні процесів формування продовольчої безпеки України - системний підхід.

Результати. Продовольча безпека – офіційно прийняте у міжнародній практиці поняття, що використовується для характеристики стану продовольчого ринку країни або групи країн, а також світового ринку.

Знаючи реальний стан продовольчої проблеми та її розвитку в часі можна виробити як стиль поведінки суспільства, так і розробити конкретні заходи, спрямовані на попередження та максимальне зниження дії негативних факторів впливу на погіршення продовольчого забезпечення [2, с. 49].

Основними індикаторами продовольчої безпеки є: рівень виробництва і споживання основних видів продуктів харчування; рівень фізичної та економічної доступності продовольства для різних категорій населення; рівень продовольчої незалежності; енергетичний зміст харчового раціону і співвідношення в ньому білків, жирів і вуглеводів.

За даними Держкомстату у 1990 р. середньодобова калорійність спожитих продуктів харчування в розрахунку на 1 особу в Україні становила 3597 ккал, у 2008 р. – 2998 ккал, у 2012 р. – 2954 ккал [1, с. 35]. Особливе занепокоєння в Україні викликає незбалансованість харчування: споживання найбільш поживних продуктів (м'яса, молока, риби, яєць, овочів, плодів, ягід та винограду) є значно нижчим за раціональні норми. У достатній кількості доступні лише відносно дешевші продукти – хліб, картопля, олія та цукор, за рахунок понаднормового споживання яких компенсується існуючий дефіцит білкових продуктів тваринного походження. Неповноцінність харчування - важливий чинник виникнення багатьох захворювань, зменшення природного приросту населення, тривалості його життя.

В Україні у 2007 р. середньомісячні витрати домогосподарства на харчування становили 915,54 грн. при сукупних витратах на рівні 1721,98 грн. За даними Держкомстату, у 2012 р. сукупні витрати домогосподарств становили 3591,76 грн. на місяць, що на 3,9 % більше проти попереднього року. Із загальної суми домогосподарства витрачали на харчування 1866,74 грн. на місяць проти 1836,69 грн. у 2011 р. Таким чином, індикатор доступності продуктів харчування у 2012 р. становив 52,0 % при його 60% граничному критерії [1, с. 37].

У розвинених країнах невелика питома вага продовольчих витрат у сімейному бюджеті дає змогу населенню використовувати свої доходи значною частиною на інвестиційні цілі, і це стає потужним джерелом внутрішнього нагромадження. Тому занадто значну частку продовольчих витрат у сімейному бюджеті слід вважати не лише наслідком бідності країни, а й фактором цієї бідності.

Серед проблем, які становлять пряму загрозу продовольчій безпеці України слід виділити низький рівень розвитку інноваційних процесів на підприємствах агропромислового комплексу.

Розв'язання проблеми продовольчої безпеки нерозривно пов'язане з посиленням державного регулювання та підтримки агропромислового виробництва. Збільшення інвестицій в сільське господарство - один з найбільш ефективних способів ліквідації бідності.

Україна володіє практично всіма сприятливими передумовами, щоб не тільки гарантувати продовольчу безпеку країни, а й стати одним із головних постачальників аграрної продукції на світові ринки, але для цього в сільському господарстві необхідно використовувати не тільки екстенсивні, але й інтенсивні методи.

Висновки. Досягнення продовольчої безпеки можливе тільки при загальній макроекономічній стабілізації, стійкому зростанні реальних доходів населення і за рахунок збільшення державних інвестицій в агропромисловий комплекс України.

Основою підвищення рівня життя населення та показників конкурентоспроможності сільськогосподарської сировини та продуктів харчування має стати інвестиційно-інноваційна модель розвитку всіх сфер АПК України.

Література.

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: Статистичний щорічник за 2012 рік / за ред. Н.С. Власенко; Держкомстат України. - К., 2013. – 56 с.
2. Тринько Р.І. Продовольча безпека: аналітична діагностика: монографія / Р.І. Тринько. – Львів, 2010. – 168 с.